

**Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ)
Ετήσιο Πρόγραμμα Παιδαγωγικής Κατάρτισης (ΕΠΠΑΙΚ)**

**ΓΙΟΒΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΡΑΦΑΗΛΑ
ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΑΚΗ ΜΑΡΙΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΗ ΜΑΡΙΝΑ
ΛΕΜΟΝΙΔΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ
ΤΜΗΜΑ Ε5**

ΡΟΖΑ ΙΜΒΡΙΩΤΗ

**ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΠΛΙΟΓΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ & ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2025

1. Βιογραφία

Γεννήθηκε το 1898 στην Αθήνα. Σε μια εποχή με κοινωνικοοικονομικά προβλήματα η Ιμβριώτη το 1914 παίρνει το απολυτήριο Γυμνασίου και κάνει την εγγραφή της στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, σε ηλικία 16 ετών. Το Νοέμβριο του 1916 αποφοιτά από την Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών και τον Απρίλιο του 1924 έως και τον Αύγουστο του 1925 διδάσκει στο Μαράσλειο όταν υποχρεούται να υποβάλλει αίτηση μετάθεσης. Στις αρχές Σεπτεμβρίου του 1925 μετατίθεται στο 1ο Γυμνάσιο Θηλέων Αθηνών όπου θα παραμείνει μέχρι τις 16 Φεβρουαρίου του 1926. Στις εκλογές του 1920, η Ιμβριώτη εργάστηκε στο Πρότυπον Εκπαιδευτήριο Αθηνών του Ηλία Κωνσταντινίδη. Συνεργάστηκε με τη Θεοδωροπούλου και το Δημήτρη Γληνό στη σύνταξη των εκπαιδευτικών προγραμματικών διακηρύξεων του Συνδέσμου Ελληνίδων υπέρ των Δικαιωμάτων της Γυναίκας, που δημοσιεύθηκαν στο περιοδικό Ο Αγώνας της Γυναίκας (1923). Το 1924, ενώ εργαζόταν ως καθηγήτρια ιστορίας στο Μαράσλειο, υπό τη διεύθυνση του Αλέξανδρου Δελμούζου, εξαιτίας της συζήτησης, στο μάθημά της, του βιβλίου του Γ. Κορδάτου για την Επανάσταση του 1821, κατηγορήθηκε για «υλιστική» διδασκαλία. Το 1925, όταν προκύπτει η Μαρασλειακή διαμάχη, η Ιμβριώτη είναι μέλος του Ελληνικού Σύνδεσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (Σ.Ε.Δ.Γ). Απολύθηκε το 1926, για να επανέλθει το 1928. Μέσα από την αρθρογραφία της και την έκδοση 2 βιβλίων της θα μιλήσει για την αναβάθμιση της κοινωνικής θέσης της γυναίκας και του πνευματικού της επιπέδου μέσα από την εκπαίδευση. Ακόμη κάνει αναφορά στις νέες παιδαγωγικές εξελίξεις και παρουσιάζει την προσωπική της σκοπιά στην εκπαίδευση των παιδιών με νοητική καθυστέρηση και συναισθηματικές ή/και συμπεριφορικές διαταραχές. Το 1934 έγινε γυμνασιάρχης στο Κιλκίς.

2. Κοινωνικοπολιτικές και οικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα

Η Ρόζα Ιμβριώτη γεννήθηκε το 1903 και μεγάλωσε στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια μιας ιδιαίτερα σημαντικής και ταραχώδους περιόδου της ιστορίας της χώρας, με σημαντικές πολιτικές, κοινωνικές και πολιτιστικές εξελίξεις. Η εποχή αυτή χαρακτηρίζεται από μεγάλες ανακατατάξεις και προκλήσεις, όπως η Μικρασιατική Καταστροφή, η πολιτική αστάθεια, οι κοινωνικές μεταρρυθμίσεις, και οι επιδράσεις του Διεθνούς Πολιτιστικού Κινήματος.

Τέλη 19ου αιώνα πτώχευση 1893 και αποτυχημένος πόλεμος 1897 εναντίον Τούρκων. Αρχίζει και χάνει έδαφος η πολιτική της Μεγάλης Ιδέας. Ταυτόχρονα, μετατράπηκε η αγροτική οικονομία στην Ελλάδα σε βιομηχανική λόγω εισαγωγής ξένου κεφαλαίου. Αυτό

οδηγεί στην αναδειξη της αστικής τάξης και τελικά στην ανάληψη της εξουσίας μετά το πραξικόπημα στο Γουδί το 1907 και στην ανάληψη της κυβέρνησης από τον Βενιζέλο.

Η Μικρασιατική Καταστροφή (1922) και η ήττα της ελληνικής στρατιωτικής εκστρατείας στην Τουρκία είχαν σοβαρές κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες στην Ελλάδα. Η χώρα υποδέχτηκε χιλιάδες πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία, γεγονός που άλλαξε δραματικά την κοινωνική δομή και προκάλεσε μια σειρά από προκλήσεις για την ενσωμάτωση των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία. Αυτή η κοινωνική ένταση συνέβαλε στην ανάπτυξη νέων εκπαιδευτικών και κοινωνικών προσεγγίσεων, με την Ρόζα Ιμβριώτη να μεγαλώνει μέσα σε αυτήν τη δυναμική ατμόσφαιρα.

Η δεκαετία του 1920 και του 1930 ήταν επίσης μια εποχή μεγάλων εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων στην Ελλάδα. Υπήρχε έντονη ανάγκη για την αναδιοργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος και την προσαρμογή του στις νέες κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ρόζα Ιμβριώτη επηρεάστηκε από την πρόοδο στις παιδαγωγικές θεωρίες και έφερε στην Ελλάδα σύγχρονα εκπαιδευτικά μοντέλα που επικεντρώνονταν στο παιδί και την ανάπτυξή του ως προσωπικότητας, αντί για το παραδοσιακό σχολείο που επικεντρωνόταν στην αποστήθιση και στην αυστηρή πειθαρχία.

Η Ρόζα Ιμβριώτη ανδρώθηκε σε μια εποχή έντονου πολιτιστικού αναβρασμού. Η Ελλάδα των αρχών του 20ού αιώνα είχε ισχυρές επιρροές από τα διεθνή παιδαγωγικά και φιλοσοφικά ρεύματα, τα οποία εστίαζαν στην ατομική ανάπτυξη, τη συναισθηματική ευημερία και την ενίσχυση της προσωπικότητας του παιδιού. Ιδέες από τον παιδαγωγικό ρεύμα του Κούνιο και τις θεωρίες του Ζαν Πιαζέ για τη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών διαδραμάτισαν κεντρικό ρόλο στη διαμόρφωση της παιδαγωγικής σκέψης της Ιμβριώτη.

Η Ρόζα Ιμβριώτη γεννήθηκε σε μια εποχή που η κοινωνία βρισκόταν στο χείλος μεγάλων αλλαγών, τόσο σε πολιτικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Η ίδια συμμετείχε στην εξέλιξη του εκπαιδευτικού συστήματος, απορρίπτοντας τις παλιές και αυστηρές μεθόδους και προάγοντας τις σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις, που επικεντρώνονταν στην ανάπτυξη του παιδιού ως ατόμου και πολίτη. Ο Βενιζέλος συστήνει την εκπαιδευτική επιτροπή που αποτελείται από τον Δελμούζο, Τριανταφυλλίδη και Γληνό. Ο Γληνός εισάγει την δημοτική γλώσσα στα σχολεία

3. Ίδρυση του Πρότυπου Ειδικού Σχολείου Αθηνών (ΠΕΣΑ)

Υπό το καθεστώς της 4ης Αυγούστου του Ι. Μεταξά, η εκπαίδευση απομακρύνεται από νεοφιλελευθέρους και συντηρητικές πολιτικές. Οι μεταρρυθμιστές της εκπαίδευσης του 1929 χαρακτηρίζονται ως υπονομευτές της θρησκείας, της πατρίδας και της οικογένειας. Στους προοδευτικούς εκπαιδευτικούς που δεν διώκονται ή εκτοπίζονται περιλαμβάνονται οι Ρόζα Ιμβριώτη και ο Εμμανουήλ Λαμπαδάριος. Ο Κώστας Καλαντζής, συνεργάτης της Ιμβριώτη, εξηγεί πως η διαφορετική αντιμετώπισή της από τον Μεταξά οφειλόταν στην εκτίμηση που είχε για τον Γερμανό φιλόσοφο και ψυχολόγο Eduard Spranger, τον οποίο ο Μεταξάς θαύμαζε και είχε γνωρίσει προσωπικά. Αν και η Ιμβριώτη θεωρούνταν αριστερή και είχε αποκαλεστεί «κόκκινη καθηγήτρια», πρότεινε την ίδρυση ενός ειδικού σχολείου για παιδιά με αναπηρία, πρόταση που αποδέχτηκε ο Μεταξάς, και έτσι ιδρύθηκε το 1937 το σχολείο με επωνυμία “Ειδικόν Σχολείον Ανωμάτων και Καθυστερημένων Παίδων” με τον Αναγκαστικό Νόμο 453/1937. Το νομοθετικό πλαίσιο προέβλεπε επίσης τη δημιουργία άλλων ειδικών σχολείων, κάτι που όμως δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ. Το ΠΕΣΑ ήταν το πρώτο κρατικό σχολείο στην Ελλάδα για παιδιά με νοητική καθυστέρηση, και η Ιμβριώτη ανέλαβε τη διεύθυνσή του. Είχε στόχο την «σωματική, πνευματική και ηθική περίθαλψη» αυτών των παιδιών. Η λειτουργία του βασίστηκε στο γερμανικό μοντέλο «βοηθητικού σχολείου» και είχε έντονες επιρροές από την προοδευτική αγωγή της εποχής. Ωστόσο, το σχολείο έκλεισε το 1940 λόγω του πολέμου και προσπάθησε να ξαναλειτουργήσει μετά την απελευθέρωση, αλλά η Ιμβριώτη απολύθηκε το 1947 λόγω των πολιτικών συνθηκών και της συμμετοχής της στην αντίσταση.

I. Βιογραφικό χρονολογικό σχεδιάσμα

1898	Γέννηση της Ρόζας Ιμβριώτη στην Αθήνα.
1920-11	Πρώτες δημοσιεύσεις της στο περιοδικό «Πινakoθήκη».
1914	Αποφοίτηση από το Αρσάκειο. Παίρνει το απολυτήριο του Γυμνασίου. Γράφεται στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Διδάσκει στο «Κτηριακόν Σχολείον Εργατριών».
1916	Αποφοιτά από τη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών.
1917	Διορίζεται ως τριτοβάθμια ελληνοδιδασκάλισσα στο 1 ^ο Ελληνικό Σχολείο Θηλέων Αθηνών. Γνωρίζεται με τον Δημήτρη Γληνό και συμμετέχει στον Εκπαιδευτικό Όμιλο.
1918	Συμμετέχει ως ιδρυτικό μέλος στο «Σύνδεσμο η Αδελφή του Στρατιώτου».
1920	Συμμετέχει ως ιδρυτικό μέλος στο «Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας».
1921	Γίνεται μέλος του Ομίλου Καθηγητριών.
1922-23	Αρθρογραφεί στο περιοδικό του Ε.Σ.Ε. «Ελληνίς».
1923-25	Αρθρογραφεί στο περιοδικό του Σ.Ε.Δ.Γ. ο «Αγώνας της Γυναίκας».
1922	Εκδίδει το βιβλίο της «Η Αθηναία στον 5 ^ο και 4 ^ο αιώνα».
1923	Εκδίδει το βιβλίο της «Η γυναίκα στο Βυζάντιο».
1924-25	Διδάσκει στο Μαρμάρειο Διδασκαλείο Αθηνών.
1926	Απολύεται από το σχολείο. Δικτατορία Πάγκαλου.
1925-27	Διδάσκει στην Εσπερινή Επαγγελματική Σχολή Γυναικών Υπαλλήλων.
1927	Αρθρογραφεί στα περιοδικά «Αναγέννηση» και «Νέα Αραγή».
1927-30	Βρίσκεται για σπουδές στη Γερμανία.
1930	Επιστρέφει στην Ελλάδα και επαναδιορίζεται στην εκπαίδευση. Κυβέρνηση Ελευθερίου Βενιζέλου. Παρεμβαίνει με εισηγήσεις της στα Εκπαιδευτικά Συνέδρια.
1930-31	Αρθρογραφεί στο Δελτίο της Ο.Α.Μ.Ε.
1932	Συνεργάζεται με το περιοδικό «Μελέτη-Κριτική» του Ακαδημαϊκού Ομίλου. Δίνει διάλεξη στον Ακαδημαϊκό Όμιλο με θέμα: «Η αξιολόγηση στην Ιστορία». Μετατίθεται στο Γυμνάσιο Θηλέων Θεσσαλονίκης.
1933	Εκδίδει το βιβλίο «Μεθοδολογικά προβλήματα. Α. Η διαλεκτική του Hegel».
1934	Προάγεται στο βαθμό της Γυμνασιάρχου και μετατίθεται στο Κιλκίς.
1936	Συνεργάζεται με το περιοδικό «Παιδεία» του Μίλτου Κουντουρά.
1937-40	Διευθύνει το «Πρότυπο Ειδικό Σχολείο Αθηνών». Αρθρογραφεί στην εφημερίδα «Ελεύθερον Βήμα» και στα περιοδικά «Σχολική Υγεία» και «Παιδαγωγική» για θέματα ειδικής αγωγής.
1939	Εκδίδει το βιβλίο «Ανώμαλα και καθυστερημένα παιδιά».
1940	Β Παγκόσμιος Πόλεμος. Τέλος λειτουργίας του Π.Ε.Σ.Α.
1941	Εντάσσεται στο Ε.Α.Μ.
1943	Γίνεται ιδρυτικό στέλεχος και μέλος του Κεντρικού Συμβουλίου της Ε.Π.Ο.Ν.
1944	Προσπάθεια επαναλειτουργίας του Π.Ε.Σ.Α.
1946	Γίνεται η οριστική απόλυσή της από την υπηρεσία.

4. Λειτουργία ΠΕΣΑ

Κατά τη διάρκεια λειτουργίας του ΠΕΣΑ στο βιβλίο της “Ανώμαλα και καθυστερημένα παιδιά” η Ιμβριώτη γράφει: “Οι ανάγκες του παιδιού είναι ο άξονας, όλα κατευθύνονται προς το παιδί και εδώ είναι ο μίτος της Αριάδνης που επιτρέπει στο νεαρό πνεύμα να προσανατολιστεί, να ξαναβρίσκει τον εαυτό του μέσα στον ατελείωτο δαίδαλο των γνώσεων που μάζεψαν οι αιώνες” (θεωρία της εξατομίκευσης).

Μέσα από τα έργα της η Ιμβριώτη προσπαθεί να γνωστοποιήσει στο ευρύ κοινό τις σύγχρονες παιδαγωγικές αντιλήψεις και τις πρακτικές που αφορούν την εκπαίδευση των

παιδιών με νοητικές, συναισθηματικές και συμπεριφοριστικές διαταραχές. Για το λόγο αυτό τα άρθρα της είναι άλλοτε επιστημονικά και άλλοτε εκλαϊκευτικά. Σύμφωνα με την Ιμβριώτη τα παιδιά με ειδικές ανάγκες χρειάζονται παιδαγωγική «θεραπεία». Επομένως, έργο του Ειδικού Σχολείου το οποίο δεν αποτελεί μόνο παιδαγωγικό ίδρυμα, αλλά κυρίως «θεραπευτικό-παιδαγωγικό», είναι «όσο το δυνατόν περισσότερα παιδιά να τα κάνει ικανά να γυρίσουν στο κανονικό σχολείο και στα πιο αδύναμα να δώσει στοιχειώδεις δεξιότητες για να μπορούν να ζήσουν χωρίς να έχουν ανάγκη από την άμεση βοήθεια των άλλων». Αναφέρει στο βιβλίο της “Ανώμαλα και καθυστερημένα παιδιά” ότι η λειτουργία του σχολείου χωρίζεται σε βαθμίδες:

α) την προβαθμίδα όπου μέσα από το παιχνίδι ασκούνται αδιάκοπα η προσοχή και οι αισθήσεων

β) την κατώτερη βαθμίδα με διάρκεια 2 έτη, όπου γίνεται προσπάθεια να συνηθίσει η τάξη στην ομαδική προσπάθεια και διδασκαλία αρχικά και στη συνέχεια τονίζεται η πραγματογνωστική ύλη και τα κέντρα ενδιαφέροντος. Η βαθμίδα αυτή έχει παιδοκεντρικό χαρακτήρα.

Σε κάθε ενότητα που διδάσκεται ακολουθούνται τα στάδια που αφορούν την φυσική απόκτηση της γνώσης σύμφωνα με τη μέθοδο του Decroly: Παρατήρηση, συνδεση με χώρο και χρόνο, μέτρηση, έκφραση αφηρημένη και συγκεκριμένη και ηθική.

γ) τη μέση βαθμίδα με διάρκεια 2 έτη όπου εντείνεται η προσπάθεια για ομαδική εργασία και ενισχύεται η ανάγνωση και ο γραπτός λόγος, Η βαθμίδα αυτή χαρακτηρίζεται από την ενιαία συγκεντρωτική διδασκαλία.

δ) την ανώτερη βαθμίδα όπου γίνεται προετοιμασία του παιδιού ώστε το παιδί να έχει την επιθυμία να εργαστεί ώστε να ζήσει μέσα στην κοινωνία. Στην βαθμίδα αυτή υπάρχουν οι αρχές του “Σχολείου εργασίας”

Οι μέθοδοι και τα ρεύματα που επηρέασαν τη λειτουργία του ΠΕΣΑ είναι συνοπτικά

α) η κίνηση του σχολείου εργασίας, όπου κεντρικός όρος της παιδαγωγικής του είναι η εργασία, όχι μόνο στα πλαίσια χειρωνακτικής εργασίας αλλά και πνευματικής δραστηριότητας του ατόμου

β) το μοντέλο της μεθόδου του Decroly, όπου το παιδί αποτελεί κέντρο γύρω από το οποίο περιστρέφεται η γνώση. Είναι βασική μέθοδος της λειτουργίας του σχολείου γιατί ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των παιδιών

γ) οι διδακτικές αρχές της Montessori, όπου αποδίδεται προτεραιότητα στην αισθητηριακή και κινητική αγωγή

στ) η διδακτική μέθοδος της ενιαίας συγκεντρωτικής διδασκαλίας, όπου μέσω της παρατήρησης οι μαθητές μπορούν να γνωρίσουν καλύτερα το αντικείμενο διδασκαλίας χρησιμοποιώντας τις αισθήσεις τους

[illegible]

5. Συμβολή στην Παιδαγωγική

Η Ρόζα Ιμβριώτη αποτελεί μία από τις σημαντικότερες μορφές στην ιστορία της ελληνικής παιδαγωγικής. Στην εποχή της, η Ελλάδα βρισκόταν σε μια φάση κοινωνικών και πολιτικών ανακατατάξεων, και η Ιμβριώτη τάχθηκε υπέρ των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων που θα βελτίωναν το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο, σύμφωνα με εκείνη, ήταν πολύ περιορισμένο και αυστηρό. Υποστήριξε την ανάγκη για έναν περισσότερο ευέλικτο και ανθρωποκεντρικό σχολικό οργανισμό. Οι παιδαγωγικές της θέσεις και αντιλήψεις, εμπνευσμένες από προοδευτικές ιδέες, επικεντρώνονται στην κοινωνική δικαιοσύνη, την ισότητα και τη δημοκρατία στην εκπαίδευση.

Πιο συγκεκριμένα, η Ιμβριώτη ήταν από τους πρώτους ανθρώπους που έφεραν τη σύγχρονη ψυχολογία στο σχολικό περιβάλλον, επισημαίνοντας τη σημασία της κατανόησης της ψυχολογίας του παιδιού για την αποτελεσματική διδασκαλία. Εισήγαγε επίσης, την έννοια της σχολικής ψυχολογίας, η οποία συνδυάζει την ψυχολογική υποστήριξη των μαθητών με την παιδαγωγική διαδικασία. Η προσέγγιση αυτή στόχο είχε να βοηθήσει τους δασκάλους να κατανοήσουν και να ανταποκριθούν στις συναισθηματικές και ψυχικές ανάγκες των μαθητών, αναγνωρίζοντας τις διαφορές και τις ιδιαιτερότητες τους.

Υπέρμαχος μιας παιδοκεντρικής προσέγγισης στην εκπαίδευση και εμπνευσμένη από παιδαγωγούς όπως ο John Dewey, ενθάρρυνε τη συμμετοχή των παιδιών στη μαθησιακή διαδικασία. Υποστήριξε ότι η διδασκαλία δεν πρέπει να είναι μονοδιάστατη και παθητική, αλλά πρέπει να προάγει τη δημιουργικότητα, την αυτονομία και την ενεργή συμμετοχή του μαθητή. Η Ιμβριώτη υιοθέτησε την αρχή του σχολείου εργασίας, όπου οι μαθητές μαθαίνουν μέσα από την πράξη και την εμπειρία. Αυτό το μοντέλο προωθούσε την εμπλοκή των μαθητών σε πρακτικές δραστηριότητες που συνδέονταν με την καθημερινή τους ζωή. Η σχολική τάξη, σύμφωνα με τις απόψεις της, έπρεπε να λειτουργεί ως χώρος αλληλεπίδρασης και ανακάλυψης, όπου οι μαθητές εξερευνούν και δημιουργούν τη γνώση.

Σύμφωνα με τη Ρόζα Ιμβριώτη, η μάθηση δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στη μετάδοση γνώσεων, αλλά να επικεντρώνεται στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και δημιουργικών ικανοτήτων. Η δημοκρατία ήταν κεντρική αρχή στις παιδαγωγικές αντιλήψεις της Ιμβριώτη. Η εκπαίδευση, κατά την άποψή της, έπρεπε να προάγει τις δημοκρατικές αξίες και να καλλιεργεί την ελευθερία της σκέψης και της έκφρασης. Η διδασκαλία, υποστήριξε, πρέπει να ενθαρρύνει τους μαθητές να σκέφτονται κριτικά, να αναπτύσσουν τη φαντασία τους και να αποκτούν τη δυνατότητα επίλυσης προβλημάτων.

Η Ιμβριώτη υποστήριξε ότι το εκπαιδευτικό σύστημα δεν μπορεί να λειτουργήσει αποκομμένο από τις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές συνθήκες. Προώθησε την ιδέα ότι η εκπαίδευση πρέπει να είναι εργαλείο κοινωνικής αλλαγής, να προάγει την κοινωνική δικαιοσύνη και να συμβάλλει στη διαμόρφωση των πολιτών μιας δημοκρατικής κοινωνίας.

Ως ενεργό μέλος του εκπαιδευτικού δημοτικιστικού κινήματος, συνέβαλε καθοριστικά στις μεταρρυθμίσεις που οραματίστηκαν ένα πιο δίκαιο και προσβάσιμο εκπαιδευτικό σύστημα.

Με τον όρο "προσβάσιμο εκπαιδευτικό σύστημα" αναφέρομαι στις προσπάθειες της Ρόζας Ιμβριώτη (και άλλων προοδευτικών παιδαγωγών) να κάνουν την εκπαίδευση:

1. Προσιτή σε περισσότερους ανθρώπους, ανεξαρτήτως κοινωνικής τάξης:

Την εποχή της, η εκπαίδευση στην Ελλάδα ήταν συχνά προνόμιο της ελίτ και των οικονομικά εύρωστων οικογενειών. Μέσα από τις ιδέες της, υποστήριξε ένα σύστημα που να δίνει ίσες ευκαιρίες στη μάθηση, ανεξαρτήτως οικονομικής ή κοινωνικής κατάστασης.

2. Κατανοητή και προσαρμοσμένη στις ανάγκες των μαθητών:

Υποστήριξε τη χρήση της δημοτικής γλώσσας στη διδασκαλία, ώστε τα παιδιά να μαθαίνουν στη γλώσσα που μιλούσαν καθημερινά, αντί της καθαρεύουσας, η οποία ήταν δυσνόητη και δυσκόλευε την κατανόηση.

3. Συμπεριληπτική για κορίτσια και αγόρια:

Σε μια εποχή όπου η εκπαίδευση των κοριτσιών θεωρούνταν λιγότερο σημαντική, η Ιμβριώτη προωθούσε την ισότητα των φύλων, ώστε τα κορίτσια να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες με τα αγόρια στη μόρφωση.

4. Συνδεδεμένη με τις ανάγκες της κοινωνίας:

Η Ιμβριώτη πίστευε σε μια εκπαίδευση που να μην είναι αποκομμένη από την κοινωνική πραγματικότητα. Ήθελε ένα σύστημα που να προετοιμάζει τα παιδιά να γίνουν ενεργά και σκεπτόμενα μέλη της κοινωνίας.

Συνοπτικά, το "προσβάσιμο" εκπαιδευτικό σύστημα που οραματίστηκε αφορούσε την εξάλειψη των κοινωνικών, γλωσσικών και φύλο-σχετικών φραγμών, ώστε η παιδεία να είναι ανοιχτή και ωφέλιμη για όλους.

Συμπερασματικά, η Ρόζα Ιμβριώτη υπήρξε μια εξέχουσα μορφή της ελληνικής παιδαγωγικής και είχε τεράστια επιρροή στην παιδεία της χώρας. Το έργο της συνεχίζει να επηρεάζει την εκπαιδευτική κοινότητα στην Ελλάδα και πέραν αυτής. Η δέσμευσή της στις αξίες της

δημοκρατίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της καινοτομίας αποτελεί παράδειγμα για τους σύγχρονους εκπαιδευτικούς. Η προσφορά της στην ελληνική κοινωνία και παιδεία είναι ανεκτίμητη. Η ίδια δεν έπαψε ποτέ να αγωνίζεται για τις αξίες της και να προωθεί την ιδέα ότι η εκπαίδευση μπορεί να αλλάξει τον κόσμο. Η ζωή και το έργο της παραμένουν πηγή έμπνευσης και παράδειγμα θάρρους, αφοσίωσης και ανιδιοτέλειας, φωτίζοντας τον δρόμο για τις επόμενες γενιές εκπαιδευτικών και κοινωνικών αγωνιστών. Η κληρονομιά της ζει μέσα από τις ιδέες και τις πρακτικές που εισήγαγε, συνεχίζοντας να εμπνέει και να καθοδηγεί τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές του σήμερα.

Ακολουθούν κάποιες φράσεις που είχαν ειπωθεί από την ίδια:

«Ο δάσκαλος δεν είναι μόνο γράμματα, είναι περισσότερο από όλα ο ίδιος παράδειγμα αγωνιστικό και αποφασιστικό με τη δράση του, με τον βίο και την πολιτεία για τους μαθητές του».

«Το σχολείο χρέος έχει να βοηθήσει τον καθένα να φτάσει ως εκεί που οι δικές του δυνατότητες του επιτρέπουν. Σ' αυτήν την πορεία δεν πρέπει κανείς να εμποδίζεται από τις οικονομικές και κοινωνικές του συνθήκες».

«Η αποστολή του Δασκάλου είναι να φτιάξει ανθρώπους, μα για να φτιάξουμε ανθρώπους, πρέπει πρώτα εμείς να γίνουμε άνθρωποι. Δεν μπορούμε να μείνουμε έξω από τους αγώνες του λαού, να μην κάνουμε, δήθεν πολιτική».

«Οι ανάγκες του παιδιού είναι ο άξονας, όλα κατευθύνονται προς το παιδί και εδώ είναι ο μίτος της Αριάδνης που επιτρέπει στο νεαρό πνεύμα να προσανατολιστεί, να ξαναβρίσκει τον εαυτό του μέσα στον ατελείωτο δαίδαλο των γνώσεων που μάζεψαν οι αιώνες».

Σήμερα, στην είσοδο του Πρότυπου Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Μ.Δ.Δ.Ε. “Ρόζα Ιμβριώτη”, ο επισκέπτης βρίσκει μια επιγραφή με τα ακόλουθα λόγια της ιδρύτριας: «Το έργο της προστασίας και της ειδικής αγωγής του αδύνατου παιδιού μεγαλώνει σε επιφάνεια και σε βάθος την ανθρώπινη ψυχή και υψώνει την στάθμη της ανθρωπότητας.

6. Βιβλιογραφία

Anastasiou, A., Iliadou-Tachou, S., & Charisi, A. (2011). Rosa Imvrioti in the Special School of Athens and the Metaxas regime. In *Proceedings of the International Conference "The Special education as the starting point of the developments in Science and Practice"* (pp. 59–74). Athens: Grigoris.

Χαρίση, Α. (2012). *Οι πρώτες προσπάθειες του Νεοελληνικού κράτους για την εισαγωγή της Ειδικής Εκπαίδευσης: η συμβολή της Ρόζας Ιμβριώτη* (Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Σχολή Παιδαγωγική Φλώρινας, Τμήμα Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης).

Χρονοπούλου, Χ. (2002). *Παιδαγωγική και εκπαιδευτική δράση της Ρόζας Ιμβριώτη* (Διδακτορική διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), Σχολή Φιλοσοφική, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, Τομέας Παιδαγωγικής).

Ιμβριώτη, Ρ. (1939). *Ανώμαλα και καθυστερημένα παιδιά. Πρώτος χρόνος του.*

Ιμβριώτη, Ρ. (1970). *Η Εκπαίδευση και η Κοινωνία*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.

Κασιμάτης, Γ. (2007). *Η Ελλάδα του 20ού αιώνα*. Παπαζήση.

Ματσαγγάνης, Χ. Κ. (2012). *Η Εκπαίδευση στην Ελλάδα του 20ού αιώνα*. Κέντρο Εκπαιδευτικών Μελετών.

Παπαγεωργίου, Α. (2009). *Η Εκπαιδευτική Πολιτική στην Ελλάδα του 20ού αιώνα*. Παπαζήση.

Χαραλαμπίδης, Μ. (2004). *Η Σύγχρονη Ιστορία της Ελλάδας*. Καστανιώτης.